

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
08/ 225 - 85	
DATO 05 MAI 2008	
AN	EKSP

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.

0033 Oslo

Dato; 29.04.2008

Høringsuttalelse - utkast til endring av industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven av 14.03.2008.

MuskenSenter har vurdert foreliggende utkast til endring av industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven av 14.03.2008, med hensyn til MuskenSenter's "Næringsprosjekt for Musken" og i forhold til grunnloven, folkerettslige regler og forpliktelser.

Under henvisning til overnevnte næringsprosjekt og bestemmelser ber vi myndighetene om vennligst å *tilrettelegge forholdene slik at MuskenSenter kan medvirke til å sikre og påvirke det samiske samfunnets utvikling* i Musken og at myndighetene aktivt støtter MuskenSenter's "Næringsprosjektet for Musken", herunder planlagt kraftutbygging. Vi mener å kunne anføre – slik det her følger - vesentlige faktiske forhold og relevant lovgivning som viser at *forvaltningen bør ta tilbørlig hensyn til samisk samfunnsliv* i Musken.

Anmodning på bakgrunn av påfølgende anførte faktiske forhold, relevant lovgivning og påregnelig virkning av anført lovendring:

- 1.0 Vi ber departementet om vennligst å vurdere endringen av industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven i tråd med og på bakgrunn av bestemmelsene i artikkel 27 i FN-konvensjonen, ILO-konvensjonen 169, Grunnloven § 110 a og offentlig forvaltningspraksis i forhold til samer. Jfr. også regjeringens egen "Beskrivelse av noen hovedpunkter i gjeldende norsk rett" i forbindelse med "Særlig om rettigheter for samene", "Samiske interesser" og "Samenes rettigheter" – se regjeringen.no.
 - 1.1 Under dette bes at forvaltningen/myndighetene tilrettelegger forholdene – endrer loven - slik at; *Musken-samene selv kan sikre og påvirke det samiske samfunnets utvikling*, det materielle kulturgrunnet i Musken og at lovendringen blir sammenfallende med også Stortingets målsetning om å *bevare og styrke det lulesamiske samfunnet i Musken*.
 - 1.2 Vi er av den oppfatning at myndighetene også har *en internasjonal forpliktelse til å sikre samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv*. Videre er vi av den oppfatning at grunnloven § 110 a setter *skranker for lovgivningen på områder av særlig betydning for samene*, som for eksempel i nærværende sak der det gjelder livsgrunnet for en vesentlig del av den lulesamiske befolkningen i Musken.
- 2.0 Ved endring av industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven bes forvaltningen/myndighetene om å *vise/iverksette positiv forskjellsbehandling overfor den samiske folkegruppen for å oppnå reell likeverdighet i forhold til majoritetskulturen og samfunnet for øvrig*.

- 2.1 *Til grunne for samepolitikken ligger at staten Norge opprinnelig er etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og at begge folkene har samme rett og det samme krav på å kunne utvikle sitt språk og sin kultur. Dette omfatter også næringsutøvelse, det såkalte materielle kulturgrunnlag; det økonomiske og fysiske grunnlaget for den samiske befolkningsgruppens kultur og levemåte.*
- 2.2 Det er trolig grunnlag til å mene at staten har rettsplikt til å gi den samiske befolkningen muligheter til å sikre og utvikle det materielle kulturgrunnlaget – som i dette tilfellet er basert på stedlige naturressurser/kraftutbygging.
- 3.0 Videre ber vi myndighetene om å iverksette *særtiltak* i etterkant av denne lovendringen, slik MuskenSenter og det lulesamiske samfunnet i Musken anfører og spesielt med hensyn til veiutløsning for Musken. Staten bes for øvrig å medvirke til finansiering av MuskenSenter's "Næringsprosjekt for Musken", tilsvarende det lovendringen fører med av direkte tap og merkostnad for MuskenSenter i forbindelse investering i "Næringsprosjektet for Musken".

Musken-samfunnet, MuskenSenter AS, MuskenSenter's "Næringsprosjekt for Musken", foreliggende " Forslag til lov om endring av industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven og krav om endring av foreliggende forslaget til ny lov.

Manglende likestilling av Musken-samfunnet og eller av (100 prosent) lulesamisk bosetning:

Det kan fastslås med den største sikkerhet at det lulesamiske samfunnet i Musken på ingen måte har oppnådd *reell likeverdighet i forhold til majoritetskulturen og samfunnet* for øvrig.

Musken-samfunnet er på ingen måte likestilt med det øvrige lokalsamfunn i kommunen, regionen, landsdelen og i Norge. Det er deriblant manglende likestilling med hensyn til offentlige tilbud/investeringer, infrastruktur, bistand til næringsutvikling, offentlig ressursforvaltning, rammevilkår for næringsutvikling og offentlig planarbeid.

Alle offentlige investeringer i Musken (av betydning) er statlig finansiert ved ekstraordinære bevilgninger, på – etnisk grunnlag - grunn av at dette samfunnet er et hundre prosentlig lulesamisk samfunn. Som offentlige/statlige investeringer kan nevnes internat for skole elever, skole, lærebolig, bru over Musken elv, veier ca. 1 km. mellom kaia og gårdene og delvis Ytre Musken vannverk.

Staten har også medvirket til del finansiering av boliger – den såkalte statlige boligaksjon – i begynnelsen av 1970 tallet, der det på etnisk grunnlag ble gitt rente og avdragsfritt lån til samer fra Musken (Hellekofjorden), Drag og Grunnfjorden.

Laksekonsesjoner er tildelt i 2002 vederlagsfritt - *på etnisk grunnlag* - til selskap (eid i det vesentligste av nordmenn) fra andre steder i landsdelen, for at dette skal bidra til å styrke det lulesamiske samfunnet i Musken i Tysfjord kommune, i følge Stortinget. Samtidig ble det gitt (i realiteten) et tilskudd på 10 mill. kroner – også dette på etnisk grunnlag - til samme selskap, for en planlagt investering på 3,42 mill kroner i Musken. Tilskuddet – til nordmenn - er ment å skulle bidra til å styrke det lulesamiske samfunnet i Musken. De mest verdifulle havområdene, som lokalbefolkningen tidligere utnyttet til fiske, er nå regulert til lokaliteter for lakseoppdrett for det aktuelle selskapet og dermed er livsgrunnlaget for den lulesamiske befolkningen i Musken betydelig redusert/svekket.

Samfunnet er utarmet og utarmes ytterligere – på grunn av manglende likestilling - til fordel for den øvrige befolkningen i kommunen, region, landsdelen, landet og lakseoppdrettsselskap fra Svolvær. Musken-samfunnet står dermed etter vår oppfatning 40-50 år tilbake i tid i forhold til majoritetskulturen og det øvrige samfunnsliv.

MuskenSenter AS

MuskenSenter ble etablert i 1976 – for over 30 år siden – av stedets befolkning, etter initiativ av undertegnede Simon Andersen, avdøde personene professor Vilhelm Aubert og høyesterettsadvokat Ole Jakob Bae, begge Oslo.

Selskapets formålsparagraf ble besluttet å være; *"fremme av næringslivet i Musken"*.

MuskenSenter har investert og driftet en 63 fot stor fiskebåt, for Lofotfiske, sei- og sild fiske med mannskap fra Musken. Båten og utstyret er imidlertid gått tapt ved havari – uten at MuskenSenter har fått dekning for tapet. MuskenSenter har ikke mottatt noen form for offentlige tilskudd siden 1978 (til båt og utstyr).

MuskenSenter søkte å få tildelt de to laksekonsesjonene – basert på plan om betydelig førstehands investering i Musken og investering av fremtidig overskuddet i Musken. MuskenSenter tapte imidlertid denne konkurransen mot et firma utenfra og som nå har solgt konsesjonene til et firma i Svolvær.

MuskenSenter har utviklet – fra år 2000/2002 - og etter hvert utarbeidet et "Næringsprosjekt for Musken" der produksjon av smolt (lakseyngel) er det grunnleggende / overordnede tiltaket.

Behovet for større og stabil vanntilførsel ledet imidlertid til at vannforsyning blir vurdert fra Vasjavassdraget gjennom en ca. 550 m lang tunnel. Med hensyn til lønnsomhet for etableringen av smoltproduksjon må det også etableres produksjon av el.kraft. Samtidig som el.kraft produksjon er en forutsetning for planlagt smoltproduksjon, skaper denne også økonomisk grunnlag for andre investeringer i Musken.

MuskenSenter har prosjektert og utarbeidet teknisk materiale – tegninger, masseberegning og anbudsmateriale – for bygging av 15783 meter vei etter fylkeskommunal standard, fra E6 (mellom Drag og Innhavet) til Musken. Videre har selskapet innhentet tilbud på bygging av den planlagte veien, som beløper seg til 98,24 mill. kroner i 2004. Dette prosjekterings arbeidet beløper seg med en direkte kostnad til ca. 800.000,- kroner og totalt med selskapets egeninnsats blir kostnaden over millionen.

MuskenSenter har senere prosjektert og utarbeidet reguleringsplan for bygging av denne veien fra E6 til Musken, til en direkte kostnad på ca. 200.000,- kroner. Selskapet har søkt Tysfjord kommune om godkjenning av reguleringsplan, den 26.10.2006.

MuskenSenter har i år 2006 prosjektert Musken kraftverk og Grunnfjordbotn kraftverk og sendt søknad til NVE om fritak for Samlet Plan behandling for Musken kraftverk, den 27.06.2007.

Etablering av Musken kraftverk er derfor en forutsetning for gjennomføring av "Næringsprosjektet for Musken". Herunder danner etableringen grunnlag for andre private investeringer på totalt ca. 150 mill. kroner i Musken, med tillegg av innvesteringer til kraftutbygging på ca. 260 mill. Utover dette kommer investering til veiutløsning for Musken etter fylkeskommunal standard til ca. 90 mill. eller eventuelt anleggsvei for virksomhetene til ca. 30 mill. kroner.

MuskenSenter "Næringsprosjekt for Musken"

MuskenSenter – lulesamisk befolkning i og fra Musken - ønsker å rette opp forholdene og eller å medvirke til dette, ved å få etablert MuskenSenter "Næringsprosjekt for Musken". Herunder (i første omgang) kraftproduksjon, settefisk/smolt produksjon, drikkevann for konsum (spesielt i følge SINTEF), turistvirksomhet og veiutløsning for Musken.

MuskenSenter planlagte vannkraftutbygging danner det økonomiske grunnlaget, er bærebjelken for hele "Næringsprosjektet for Musken" og representerer den største del av befolkningens fremtidige materiell kulturgrunnlag i Musken.

Kommunedelsutvalget for Hellekofjorden (utvalg opprettet av kommunestyret):

Kommunedelsutvalget har i møte den 04.08.2007 under sak nr. 2 - 04/08 Kraftutbygging i Hellekofjorden, gjort slik vedtak, sitat:

"2.2 Kommunedelsutvalget støtter MuskenSenter plan for kraftutbygging i Musken slik det er fremlagt i Muskensenter søknad til NVE."

"2.5 Kommunedelsutvalget påberoper bestemmelsene under Grunnloven § 110 a og ILO-konvensjonen 169 (herunder artikkel 7 og 15) for å få planlagt kraftutbygging i Musken. Myndighetene pliktet å gi Muskensenter konsesjon for planlagt kraftutbygging for å styrke lulesamenes materielle kulturgrunnlag/næringsgrunnlaget i Musken.", sitat slutt. Jfr. protokoll.

Foreslåtte endringer av industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven vil trolig svekke og hindre utviklingen i det lulesamiske samfunnet Musken:

Foreliggende "Forslag til lov om endring i lov 14. desember 1917 .. om vassdragsreguleringer" vil trolig svekke det lulesamiske samfunnet Musken og hindre den lulesamiske folkegruppen i Musken i å oppnå reell likeverdighet i forhold til majoritetskulturen og samfunnet. Videre vil forordningen trolig hindre den lulesamiske befolkningen (i Musken) sine egne tiltak for å "sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv". Herunder å kunne tilrettelegge forholdene slik at samene selv kan sikre og påvirke det samiske samfunnets utvikling i Musken. Dette er bare en del av skadevirkningene for det lulesamiske samfunnet Musken, om det ikke tas tilbørlig hensyn til bestemmelsene i loven med hensyn til stedlig samfunnsliv.

Anmodning om endring av lovforslaget:

Endringen søkes å bli slik at MuskenSenter "Næringsprosjekt for Musken" kan gjennomføres, herunder slik at MuskenSenter kan få konsesjon for planlagt kraftutbygging og at selskapet ikke får andre begrensninger i drift av kraftverkene utover det som er under ordinære forhold og offentlige kraftselskaper får ved endringer av lovene.

Vi mener at det er grunnlag til å be om særtiltak på bakgrunn av og under henvisning til påfølgende forhold

Særtiltak bes deriblant under henvisning til;

- Musken samfunnet har på ingen måte oppnådd *reell likeverdighet i forhold til majoritetskulturen og samfunnet* for øvrig, på bakgrunn av etniske forhold.
- Det er deriblant manglende likestilling med hensyn til offentlige tilbud/investeringer, infrastruktur, bistand til næringsutvikling, offentlig ressursforvaltning, rammevilkår for næringsutvikling og offentlig planarbeid.
- Det er gjennom tidene (også i nåtid) påført betydelig urett mot befolkningen i Musken/Musken-samfunnet gjennom manglende likestilling, betydelig utilbørlig offentlig forvaltning av tiltak for Musken og betydelig manglende offentlig engasjement for dette samfunnet, ved siden av andre manglende forhold.
- MuskenSenter – et lulesamisk – “Næringsprosjekt for Musken” som er ment skal bevare, styrke og utvikle det lulesamiske samfunnet Musken, svekkes og i verste fall faller bort og dermed oppløses det hundre prosentlige lulesamiske samfunnet Musken, med de konsekvenser dette måtte medføre.
- MuskenSenter får (trolig over 60 prosent) mindre kapital til investering i “Næringsprosjekt for Musken” på bakgrunn av endring av industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven, herunder ved samarbeide med de offentlige kraftselskapene i forhold til private aktører/investorer.
- MuskenSenter muligheter til investeringer i utbygging av kraftverk i Sverige – i samarbeide med svenske samer – samebyer/samiske organisasjoner – svekkes betydelig, eventuelt faller helt bort.
- Investeringer - i utbygging av planlagte kraftverk i Norge og Sverige - under ellers like vilkår/forhold (også med hensyn til størrelse og kapital) får ulik realverdi og dermed en uønsket/svært negativ konkurransevridning for MuskenSenter, i et ellers likeverdig samarbeide/marked.
- Det skapes monopol (lignende forhold) for det offentlige/offentlige selskap – i forhold til lulesamer i Musken - til å drive næringsutvikling og utvikle lulesamisk språk, kultur og samfunnsliv (det materielle kulturgrunnlaget) i Musken.
- Lulesamene i Musken blir i realiteten avskåret fra å selv kunne *“sikre og påvirke det samiske samfunnets utvikling.”*.
- MuskenSenter “Næringsprosjekt for Musken” kan ikke gjennomføres i det omfang det er planlagt, på grunn av at den nye loven svekker selskapet økonomisk.
- Loven – slik den er forelagt som forslag - blir trolig til en direkte skade og hindring av den lulesamiske befolkningenes egne tiltak for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv (materielle kulturgrunnlag). Jfr. bestemmelsene i Grunnloven 110 a og ILO-konvensjonens og artikkel 27 i FN-konvensjonen.

Sammendrag med hensyn til anførte forhold og lovgivningen:

- 1.0 Det er etter vår oppfatning svært viktig at det ved endring av industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven – nærværende *myndighetsutøvelse* - tas hensyn til bestemmelsene i artikkel 27 i FN-konvensjonen, ILO-konvensjonen 169, Grunnloven § 110 a, offentlig forvaltningspraksis og regjeringens egne anførsler under "Særlige rettigheter for samene", "Samiske interesser" og "Samenes rettigheter" m.fl.
- 1.1 I følge kong Harald V under åpningen av Sametinget i 1997, er sitat; *Den norske stat er grunnlagt på territoriet til to folk – nordmenn og samer.*"
- Til grunne for samepolitikken ligger at staten Norge opprinnelig er etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og at begge folkene har samme rett og det samme krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk.*
- 1.2 På bakgrunn av at prinsippene i artikkel 27 i FN-konvensjon og Grunnloven 110a må sies å stille de samme krav, har norske myndigheter fastsatt en rettslig, politisk og moralsk forpliktelse til å tilrettelegge forholdene slik at samene selv kan sikre og påvirke det samiske samfunnets utvikling.
- 1.3 Sivilombudsmannen konkluderer selv med at myndighetenes forpliktelse overfor den samiske befolkningsgruppe gjelder innenfor ethvert forvaltningsområde, og at det beror på en konkret vurdering hvordan saken i det enkelte tilfelle skal løses.
- 1.4 Endelig, setter bestemmelsen i Grunnloven § 110a skranker for lovgivningen på områder av særlig betydning for samene, som for eksempel i nærværende sak der det gjelder livsgrunnlaget for den lulesamiske befolkningen i Musken.
- 1.5 Det er imidlertid slik at bestemmelsene i artikkel 27 i FN-konvensjonen og Grunnloven § 110 a og offentlig forvaltningspraksis i forhold til særlige rettigheter for samene, fastslår *berettigelsen av positiv forskjellsbehandling overfor den samiske folkegruppen for å oppnå reell likeverdighet i forhold til majoritetskulturen og samfunnet.*
- 1.6 I utvalgets første utredning understreket utvalget at det er en meget viktig oppgave, og en internasjonal forpliktelse for Norge, å sikre samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.
- 1.7 Av foreliggende vurderinger fremgår at *staten har rettsplikt til å gi den samiske befolkningen muligheter til å sikre og utvikle sin kultur, herunder det materielle kulturgrunnlaget.*
- 1.8 Videre fremgår det av bestemmelsene at, *dersom dette nødvendiggjør særtiltak, har samene krav på dette.*
- 1.9 Myndighetene bør i etterkant av lovendringen iverksette *særtiltak*, slik MuskenSenter og det lulesamiske samfunnet i Musken anfører og spesielt med hensyn til veiutløsning for Musken. Staten bør for øvrig medvirke til finansiering av MuskenSenter's "Næringsprosjekt for Musken", tilsvarende det lovendringen fører med av direkte tap og merkostnad for MuskenSenter i forbindelse investering i "Næringsprosjektet for Musken".

Foreliggende "Forslag til lov om endring av industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven" bes vurdert endret slik det her følger.

Følgende alternative bestemmelser – med eventuelt nødvendig tilleggs anførsler i proposisjon - bes vurdert:

Alt. 1: Det tas inn et nytt 2. ledd (i blå skrift) under § 2, som lyder slik:

Når særlige hensyn foreligger, kan vedkommende departement i det enkelte tilfelle gjøre unntak fra kravet om offentlig eierskap som fremgår av § 2 og det som følger av den aktuelle bestemmelse.

I proposisjon anføres ett eller eventuelt flere av påfølgende alternativer:

1.1 Unntak gis under henvisning til bestemmelsene i Grunnloven 110 a og folkerettslige regler og forpliktelser, med hensyn til særlige rettigheter for samene. Herunder at vedkommende folks rett til utnyttelse av naturressursene etter egne prioriteringer og på et selvstendig grunnlag sikres spesielt, deres interesser ivaretas, samisk næringsutøvelse og samfunnsliv (det materielle kulturgrunnlaget) sikres, styrkes og utvikles og at samene selv kan sikre og påvirke det samiske samfunnets utvikling.

1.1.1 Alternativ til pkt. 1.1:

Unntak gis under henvisning til bestemmelsene i Grunnloven 110 a og folkerettslige regler og forpliktelser, med hensyn til særlige rettigheter for samene. (Dette er lite utfyllende)

1.2 Unntak gis under henvisning til bestemmelsene i Grunnloven 110 a og folkerettslige regler og forpliktelser, i forbindelse med særlige rettigheter og tiltak der forholdene skal tilrettelegges spesielt. Herunder at vedkommende folks rett til utnyttelse av naturressursene etter egne prioriteringer og på et selvstendig grunnlag sikres spesielt, deres interesser ivaretas, næringsutøvelse og samfunnsliv (det materielle kulturgrunnlaget) sikres, styrkes og utvikles og at vedkommende folk selv kan sikre og påvirke samfunnets utvikling.

1.2.1 Alternativ til pkt. 1.21.2

Unntak gis under henvisning til bestemmelsene i Grunnloven 110a og folkerettslige regler og forpliktelser, i forbindelse med særlige rettigheter og tiltak der forholdene skal tilrettelegges spesielt. (Dette er lite utfyllende)

Alt. 2: § 1 nytt femte ledd endres (endring i blå skrift) til å lyde slik:

Når særlige hensyn foreligger, kan vedkommende departement i det enkelte tilfelle gjøre unntak fra konsesjonsplikt, forkjøpsrett og krav om offentlig eierskap som fremgår av § 2, og det som følger av den aktuelle bestemmelse.

I proposisjon anføres ett eller eventuelt flere av tidligere anførte alternativer, jfr. Grunnloven 110 a.

Alt. 3: § 2 første ledd, andre punktum endres (endring i blå skrift) til å lyde slik:

Konsesjon etter første punktum kan også gis til bestemt selskap, foretak, lag eller sammenslutning som er eid av et statsforetak eller en eller flere kommuner, fylkeskommuner eller *samisk folkegruppe* på en slik måte at statsforetaket, kommunen, fylkeskommunen eller *den samiske folkegruppen* alene eller sammen direkte eller indirekte innehar minst to tredjedeler av kapitalen og stemmene dersom organiseringen er forenlig med formålet om offentlig eller *samisk* eierskap og bakenforliggende eierinteresser er av en slik art at kravet til reelt offentlig eller *samisk* eierskap åpenbart må anses å være oppfylt.

Alt. 4: Siste punktum under § 1 slettes - det vil si - sitat: "Erverv av andre rettigheter over vannfall enn eiendomsrett som nevnt i første punktum kan bare skje med hjemmel i kapittel I". (Under dette må også andre forhold vurderes.)

Det gjelder under alle alternative forslag at staten medvirker til finansiering av MuskenSenter's "Næringsprosjekt for Musken" tilsvarende det forordningen resulterer i direkte tap og merkostnad for MuskenSenter, i forbindelse "Næringsprosjektet for Musken".

Vi står gjerne til tjeneste med ytterligere opplysninger – om partene skulle ønske dette.

Med vennlig hilsen



Simon Andersen

Vedlegg: Delprosjekt beskrivelse av MuskenSenter's "Næringsprosjekt for Musken"
- av 05.03.2007
Del av møteprotokoll for Kommunedelsutvalget for Hellemofjorden
- av 04.08.2007
Sammendrag over førstehands vannkraftprosjekter
- av 15.12.2007 - Nr. 2